

Ny IASC-sekreterare och nytt sekretariat

Volker Rachold har anställts som ny sekreterare för IASC (International Arctic Science Committee). Dr Rachold kommer att tillträda tjänsten den 1 januari 2006, då också IASC-sekretariatet flyttas till Stockholm från Oslo. Polarforskningssekretariatet kommer att stå värd för det nya IASC-sekretariatet som bereds plats i Kungl. Vetenskapsakademiens lokaler. Dr Rachold är 41 år och kommer närmast från AWI (Alfred Wegener Institut) i Potsdam där han är anställd som "senior research scientist". Han är ansvarig för forskningsprojektet Arctic Coastal Dynamics, lade fram sin doktorsavhandling inom geokemi/sedimentologi 1994 och blev professor vid Potsdams universitet 2002. Volker Rachold är en erkänt duktig forskare med stor erfarenhet av internationellt arbete och expeditioner i Arktis, goda ledaregenskaper och erfarenhet av utveckling, koordination och organisation av såväl polarexpeditioner som vetenskapliga projektgrupper.

Länktips

All About Sea Ice är en ny webbplats om havsis som riktar sig till allmänheten, skolor och studenter skapad av National Snow and Ice Data Center.

Webbplatsen är utformad för att vara en introduktion till vad havsis handlar om. Den innehåller bilder, forskningsdata, referenser och annan grundläggande information som också kan vara av intresse för forskare i ämnet. Gå till webbplatsen på:

<http://nsidc.org/sealice/>



Beringia 2005 avslutad

Nu är kraftsamlingen Beringia 2005 över och alla forskare hemma. Anders Karlqvist har ordet.

Beringia 2005 har varit en stor, komplicerad vetenskaplig expedition som tagit oss till områden sällan eller aldrig besökta. Drygt hundra forskare från många olika discipliner och ett dussintal länder har varit engagerade. Vi valde att fokusera på Kamtjatka, Tjukotka och Alaska, områdena runt Berings sund, därför att de är några av de allra viktigaste biogeografiska områdena i världen. Tjukotka och Alaska har tidigare varit förbundna med en landbrygga, något som bl.a. påverkat utbredning av arter. Dessutom kompletterar Beringia 2005 det cirkumpolära forskningsperspektivet som initierades med den svensk-ryska tundraexpeditionen 1994 som sedan fortsatte med Tundra nordväst 1999 i kanadensiska Arktis.

Expeditionen har rört sig på ryskt, amerikanskt och kanadensiskt territorium, passerat nationsgränser med utrustning, folk och prover ombord på ett svenskt fartyg och även med flygvapnets Herculesplan. Det krävdes år av insatser för att passera alla politiska och byråkratiska instanser och vi mobiliserade såväl akademier som ambassader och forskningsorganisationer. Forskningen är omgärdad av bestämmelser som rör allt från terroristhot, miljöhänsyn och sjukdomsspridning till lokala samhällens kontroll över sin mark och vatten.

Tidsfaktorn har varit ett av våra största spännings- och frustrationsmoment. Varje försening på grund av is, dåligt väder eller byråkratiskt krångel skapar en kedjereaktion, som ytterst drabbar forskningsprogrammet. Det finns naturligtvis beredskap för att möta den här typen av situationer. Forskningsprogrammen ska vara ambitiösa i överkant, samtidigt som de måste ha en flexibilitet för att kunna möta oväntade händelser och utnyttja dessa till sin fördel.

Isbrytarna Healy och Oden opererade tillsammans under stora delar av expeditionens tredje etapp, ett samarbete med USA:s National Science Foundation. Det var en resa genom områden som aldrig tidigare genomkorsats av ytfartyg, där förutsättningen för att lyckas var att två av världens bästa isbrytare samarbetade och hade helikopterstöd. Den 12 september nådde de Nordpolen, mig veterligen har inte ett ytfartyg varit där så sent - vintern var på väg. Den 25 september ankom Oden till Longyearbyen enligt tidtabell. Några dagar senare avslutade fågelforskarna i Alaska sitt arbete i fält för säsongen. Det mesta av den planerade forskningen under Beringia 2005 blev gjord, en del blev ogjort och det finns gott om utmaningar kvar till framtida expeditioner och kommande generationer av polarforskare.

Ymer-80 25 år!

Stiftelsen Ymer-80 firar 25-års-jubileum med ett offentligt halvdagssymposium tisdagen den 1 november. Portarna öppnas kl 12.15 i Beijersalen på Kungl. Vetenskapsakademien i Stockholm. I programmet, som pågår kl 13.00–18.00, märks bl.a. följande talare och föredrag:

Tore Frängsmyr: Den svenska polarforskningens pionjärer

Anders Karlqvist: Svensk polarforskning idag

Angela Wulff: Solbrända alger i kalla hav

Veijo Pohjola: Svalbard – ur en glaciologs perspektiv

Margareta Hansson: Forskning i stora skor – klimatstudier på Grönland och i Antarktis

Stiftelsen Ymer-80 syftar till att stödja svensk polarforskning, främst genom stipendier för doktorander och yngre forskare. Symposiet vill belysa svensk polarforsknings utveckling och stiftelsens bidrag till denna. Anmälan görs direkt till Kungl. Vetenskapsakademien på telefon 08-673 95 00.

Astrobiologi för lärare

Nationellt resurscentrum för fysik planerar att ge kursen **Astrobiologi för lärare – förutsättningar och möjligheter för liv i Universum, 5 p** med början VT06. Kursen gavs förra gången HT04-VT05. Beskrivning av kursen och instruktioner för anmälan finns på www.fysik.org

Grännanyheter

29 september var det svensk premiär på Grenna museum för den danske konstnären Joachim Koesters film ”Message from André”. Filmen har bl.a. visats i den danska paviljongen på Venedig-biennalen och visas nu tills vidare på museet.

Museet har fått föremål från den norsk-brittisk-svenska Antarktisexpeditionen 1949-52 i gåva från framlidne glaciologen och polarforskaren Valter Schytts familj. I gåvan finns bland annat skidor, köksattiraljer och textilier, samt kläder som syddes upp speciellt för Ymer-expeditionen 1980 – den expedition som jubilerade A E Nordenskiölds Vega-expedition hundra år tidigare.

Museets föreläsningsserie kring polarexpeditionen Beringia 2005 fortsätter. Onsdag 12 oktober kl 19 berättar Anders Karlqvist och Eva Grönlund, från Polarforskningssekretariatet, om hur en polarexpedition genomförs. Den 16 november samma tid är det infektionsläkare Björn Olsens tur. Han berättar om sin forskning kring fågelinfluensan under Beringia 2005. Föreläsningarna är gratis.

Kamtjatkapoesi

I nya numret av litteraturtidningen Provins berättar Rose-Marie Huuva om sina erfarenheter i forskarnas spår på Kamtjatka under expeditionen Beringia 2005. Där återfinns också en dikt hon skrev på plats, om forskningens vara eller icke vara. Dikten uruppfördes under Rose-Maries framträdande på Forskartorget under Bok- & Biblioteksmässan.

Avhandling

Maria Hinnerson-Berglund har disputerat med avhandlingen *Mobilitet och estetik: Nuukfjorden på Grönlands västkust som människornas livsvärld för 4000 år sedan* vid Institutionen för arkeologi, Göteborgs universitet. Hinnerson-Berglund påvisar att estetikens funktion är en viktig komponent när det gäller att försöka få inblick i de förhistoriska eskimåernas emotionella och kognitiva värld. Abstract finns att läsa på www.ub.gu.se/sok/dissdatabas/abstracts/2005/20050219mh.pdf Grattis Maria!

På ny post

Kim Holmén har anställts som forskningsdirektör på Norsk Polarinstitut. Han kommer närmast från Norsk institutt for luftforskning (NILU) i Tromsø. Dessförinnan arbetade Kim på Institutionen för meteorologi vid Stockholms universitet. Han har även deltagit i en mängd polarexpeditioner, bl.a. SWEDARP 2002/03 till Dronning Maud Land och den svenska stationen Wasa.

•••
Polaraktualiteter utges av Polarforskningssekretariatet och distribueras gratis. Kontakta oss om du vill ha fler exemplar, information eller ändra prenumerations sätt. Citera oss gärna, men ange källan!

Ansvarig utgivare: Anders Karlqvist
Redaktör: Sofia Rickberg, Eva Grönlund, Elena Dahl
e-post: polaraktualiteter@polar.se

Polarforskningssekretariatet
Box 50003, 104 05 Stockholm
tel: 08-673 96 00
fax: 08-15 20 57
www.polar.se

11 oktober 2005 ISSN 1101-9514